

Lidia Banaszak-Jankowska

Szara strefa znaczeń. Niewypowiedziane – przemilczane – ukryte w poezji Tadeusza Różewicza.

STRESZCZENIE W JEZYKU POLSKIM

Dysertacja zatytułowana *Szara strefa znaczeń. Niewypowiedziane – przemilczane – ukryte w poezji Tadeusza Różewicza* jest próbą analizy późnej twórczości poety z perspektywy tego, co pozostaje w niej niejednoznaczne, niewypowiedziane lub świadomie pominięte. Analiza obejmuje okres twórczości Różewicza z lat 1991–2014 i koncentruje się na trzech kluczowych obszarach, które poeta celowo unikał lub marginalizował: doświadczenia Zagłady, Polski jako ojczyzny oraz ukrytych aspektów wiary i niewiary.

Pierwszy rozdział, *Niewypowiedziana Zagłada*, opisuje sposób, w jaki Różewicz odnosi się do tematu Holocaustu. Praca skupia się na strategiach milczenia i pominięcia, które poeta stosował w odniesieniu do kwestii żydowskich, a także na znaczeniu powtórzenia jako metody poetyckiej. Szczególne miejsce zajmuje analiza postaci matki poety i jej potencjalnego żydowskiego pochodzenia jako elementu przemilczanego w twórczości Różewicza. Drugi rozdział, *Przemilczana Polska*, bada stosunek Różewicza do ojczyzny, ukazując jego dystans wobec narodowych narracji i marginalizację znaczenia Polski jako elementu tożsamości. Rozdział trzeci omawia późną twórczość Tadeusza Różewicza, ze szczególnym uwzględnieniem zbioru *Płaskorzeźba* z 1991 roku, od którego datować można zmianę w sposobie opisywania przez poetę doświadczenia religijnego, wyrażonego w aporii jednoczesnych wyznań wiary i niewiary. Rozdział ostatni, *Wszystko, co nienapisane*, bada związek między biografią poety a jego twórczością, podkreślając znaczenie niepisania jako świadomego wyboru artystycznego. Szczególną uwagę poświęcono publikowanym rękopisom poezji Różewicza, uznając je za sposób przekroczenia granic języka w stronę materialności poezji.

Dysertacja ukazuje znaczenie milczenia, pominięcia i niedopowiedzenia w poezji Tadeusza Różewicza, wskazując, że to co niewypowiedziane, pełni kluczową rolę w jego twórczości.